

LUONNETESTIN ARVOSTELUOHJE

Voimassa 01.01.2020 alkaen. Hyväksytty SPKL:n ja SKL:n hallituksissa.

TOIMINTAKYKY

Toimintakykynä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran itsenäisesti, ilman ulkopuolista apua, pitämään puolensa todellista tai kuviteltua uhkaa vastaan. Lähin inhimillinen vastine toimintakyvyllä on rohkeus. Toimintakyky on myös koiran kykyä voittaa pelkonsa. Toisin sanoen, koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla, pitäen puolensa ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä.

Toimintakyvyn erikoiskokeet ovat kelkkakoe ja niin sanottu pimeä huone. Ensin mainitussa arvioidaan koiran toimintakykyä uhan alla ja toisessa taas kykyä toimia ilman että koira uhataan. Kuitenkin koiran toimintakykyä arvostellaan testin kaikissa osasuorituksissa.

- Ihmishahmoa muistuttavaa kelkkaa vedetään ohjaajan kanssa seisovaa koira kohden epämääräisin liikkein. Koiran rohkeus kohdata kelkka määrittää millä intensiteetillä kelkkaa vedetään. Kelkka pysäytetään ohjaajan viereen, jonka jälkeen katsotaan kuinka nopeasti ja rohkeasti koira ottaa kontaktia kelkkaan ja kuinka paljon se tarvitsee siihen ulkopuolista apua.
- Pimeässä huoneessa koira ei uhata vaan tilanne luo mahdollisuuden koiran kokevan tilan uhkaavaksi tai jännittäväksi. Siellä ei katsota pelkästään sitä, kuinka nopeasti koira ohjaajansa löytää, vaan ennen kaikkea miten pelottomasti ja varmasti se siellä liikkuu, sekä miten järkevästi ja järjestelmällisesti se siellä toimii. Koiran ei tarvitse olla kiinnostunut ohjaajasta.
- Muissa osasuorituksissa kiinnitetään huomiota miten rohkeasti ja itsenäisesti koira tilanteet selvittää ja kuinka se pystyy pitämään puolensa.

Arvostelun perusteet

+3 Suuri

Koira on kaikissa osa-alueissa erittäin itsenäinen ja rohkea, miltei peloton. Menee kohden uhkia ja liikkuu pimeässä vapautuneesti ja rohkeasti. Toimii kaikissa osa-alueissa itsenäisesti, järjestelmällisesti ja pelottomasti ilman apuja.

+2 Hyvä

Koira on kaikissa osa-alueissa rohkea ja itsenäinen. Uhattaessa pitää puolensa itsenäisesti ja pimeässä koira liikkuu järkevästi. Toimii kaikissa osa-alueissa itsenäisesti ja järjestelmällisesti ilman apuja.

+1a Kohtuullinen

Koira on kaikissa osa-alueissa enimmäkseen itsenäinen. Se saattaa tarvita joissain osa-alueissa vähäisiä apuja ohjaajalta.

+1b Kohtuullisen pieni

Koira pyrkii toimimaan itsenäisesti, mutta se tarvitsee kuitenkin joissain osa-alueissa apuja ohjaajalta.

-1 Pieni

Koiralla on vaikeuksia selvitä peloistaan ja se tarvitsee apuja useammassa osa-alueessa.

-2 Riittämätön

Koira joutuu pelon valtaan useammassa osa-alueessa ja tarvitsee suuria apuja selvitäkseen niistä.

-3 Toimintakyvytön

Koira ei saada palautumaan peloistaan vaan testi joudutaan keskeyttämään.

TERÄVYYS

Terävyys on koiran taipumus reagoida aggressiivisesti erilaisiin ärsykkeisiin. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste. Terävyydessä arvioidaan ensisijaisesti aggressiokynnystä, mutta lisäksi arvioidaan aggression määrää. Terävyyden erikoiskoe on seinähyökkäys, mutta terävyysreaktioita tarkastellaan myös testin muissa osa-alueissa.

Arvostelun perusteet

+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Koira reagoi aggressiivisesti ärsykkeisiin. Se palautuu nopeasti.

+2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Koira reagoi aggressiivisesti ja nopeasti pienempäänkin ärsykkeeseen. Se on selvästi aggressiivinen, mutta palautuu uhkan päätyttyä. Pieni viive sallitaan.

+1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Koira reagoi laimeasti ärsykkeisiin, mutta osoittaa jonkin verran aggressiota.

+1b Koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä

Koira ei reagoi lainkaan ärsykkeisiin aggressiivisesti.

-1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

Koira näyttää hyvin laimeasti aggressiota ärsykkeisiin tai ei reagoi lainkaan aggressiivisesti, mutta pyrkii puremaan ärsykkeen jälkeen.

-2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

Koira reagoi aggressiivisesti ärsykkeisiin, mutta ei palaudu vaan pyrkii puremaan ärsykkeen jälkeen.

-3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

Koira reagoi aggressiivisesti ja nopeasti pienempäänkin ärsykkeeseen. Se on selvästi hyvin aggressiivinen ja pyrkii puremaan edelleen tilanteen lauettua.

PUOLUSTUSHALU

Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta puolustaa laumaansa (ohjaaja). Luonnetestissä testataan koiran puolustushalua hyökkäämällä koiran kanssa kulkevaa ohjaajaa kohden. Pääpaino arvosanan määräytymisessä on koiran halu puolustaa, ei sen kyky.

Arvostelun perusteet

+3 Kohtuullinen, hillitty

Koira puolustaa ohjaajaansa aktiivisesti. Se pyrkii pysymään ohjaajan edessä tai vierellä. Koira palautuu nopeasti.

+2 Suuri, hillitty

Koira reagoi hyökkäykseen nopeasti ja puolustaa ohjaajaansa hyvin aggressiivisesti pysyen ohjaajan edessä. Hyökkääjä ei pääse ohjaajan lähelle. Koira kuitenkin palautuu melko nopeasti ja hyväksyy hyökkääjän, pieni viive sallitaan.

+1 Pieni

Koira haluaisi puolustaa ohjaajaansa, mutta yritys jää vaisuksi. Koira väistää hyökkääjää. Koira kuitenkin palautuu melko nopeasti.

-1 Haluton

Koira ilmaisee selvästi, ettei halua puolustaa ohjaajaansa. Se saattaa pelätä ja pyrkiä pakoon.

-2 Erittäin suuri

Koira reagoi hyökkäykseen välittömästi ja puolustaa erittäin aggressiivisesti ja pyrkii puremaan hyökkääjää. Koira palautuu hyökkäyksen jälkeen vasta viiveellä.

-3 Hillitsemätön

Koira puolustaa ohjaajaansa, eikä enää lainkaan hyväksy hyökkääjää.

TAISTELUHALU

Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Taisteluhalu on koiran moottori, liikkeelle paneva voima. Koiran taisteluhalu on halua taistella jotain itselleen tai taistella jotakin vastaan. Taisteluhalun erikoiskoe on leikkiosio, mutta taisteluhalua voi näkyä myös muissa testin osa-alueissa. Erikoiskokeessa leikki aloitetaan aina ensin puukepillä, jonka jälkeen voidaan tarvittaessa kokeilla muita leluja.

Arvostelun perusteet

+3 Suuri

Koira aloittaa leikin kepillä välittömästi, eikä irrota siitä uhatessaan vaan tempoo tai ravistelee keppiä itselleen. Koiran ote kepeistä on varma, muutama otteen parannus sallitaan. Tuomarin lopettaessa leikin, koira ilmaisee haluavansa jatkaa. Muissa osasuorituksissa koira osoittaa taisteluhalua koko olemuksellaan.

+2a Kohtuullinen

Koira tarttuu johonkin esineeseen halukkaasti ja se vastustaa jonkin verran. Koiran ote esineestä saattaa vaihdella, mutta se ilmaisee koko ajan taisteluhalua. Mikäli koira irrottaa otteensa uhattaessa, sen tulisi ottaa esine uudelleen heti uhkauksen jälkeen. Koira pyrkii osoittamaan taisteluhalua myös jossain muissa osasuorituksissa.

+2b Kohtuullisen pieni

Koira tarttuu johonkin esineeseen ja leikkii laimeasti, ote esineestä vaihtelee. Vaihtoehtoisesti koira selvästi osoittaa taisteluhalua muissa testin osasuorituksissa.

+1 Erittäin suuri

Koira ottaa kepin heti lujalla otteella ja taistelee siitä raivokkaasti tempoen tai ravistaen. Ei irrota uhattaessa ja vetoleikin lopettamisessa on vaikeuksia. Taisteluhalukkuus häiritsee koiran järkevää toimintaa testin aikana.

-1 Pieni

Koira tarttuu esineeseen, mutta ei taistele, kun esineestä vedetään. Koira voi myös osoittaa hieman taisteluhalua muissa osa-alueissa.

-2 Riittämätön

Koiralla ei ole leikkihalua, mutta se on kiinnostunut leikkijästä tai esineistä. Se mahdollisesti noutaa pallon tai kepin heitettäessä. Ei osoita muissa testin osasuorituksissa taisteluhalua.

-3 Haluton

Koira ei ota esinettä eikä ole niistä lainkaan kiinnostunut. Se voi jopa väistää leikkijää. Koira ei osoita halukkuutta leukojensa tai lihastensa käyttöön muissakaan osasuorituksissa.

HERMORAKENNE

Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä vahva- tai heikkohermoisuutta, sekä koiran palautumiskykyä sen joutuessa voimakkaisiin, vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hermostuneisuuden oireita koiralla voivat olla voimakas rauhattomuus, kehon värinä, kohonnut pulssi joka ei johdu ruumiillisesta rasituksesta, lisääntynyt nieleskely, voimakas läähättäminen, epätarkoituksenmukaiset liikkeet, turvan etsiminen tms. Saadakseen positiivisen arvosanan hermorakenteesta koira saa kuormittua, mutta sen tulee palautua tilanteen lauettua. Voimakkaasti kuormittuva koira voi tarvita pidemmät palautumisajat osasuoritusten välillä. Koiran hermorakennetta arvioidaan koko testin ajan. Hermorakennetta arvioitaessa on otettava huomioon koiran temperamentti.

Arvostelun perusteet

+3 Tasapainoinen ja varma

Koira selviytyy kaikista osasuorituksista kuormittumatta, ja se pystyy hallitsemaan kaikki testin tilanteet varmasti sekä palautumaan välittömästi. Koira hallitsee hermonsäkin koko testin ajan.

+2 Tasapainoinen

Koira selviytyy kaikista osasuorituksista palautuen nopeasti. Koiran olemus säilyy koko testin ajan samanlaisena ja se reagoi ärsykkeisiin temperamenttinsa mukaisesti.

+1a Hieman rauhaton

Koira selviytyy kaikista testin osasuorituksista. Siinä on havaittavissa lieviä merkkejä rauhattomuudesta. Se palautuu osasuorituksista kohtuullisen ajan kuluessa, mutta palautumisajat voivat vaihdella.

+1b Hermostunein pyrkimyksin

Koira selviytyy testin osasuorituksista, mutta siinä on havaittavissa pyrkimyksiä hermostumiseen. Palautumisajan pituus eri osasuoritusten välillä vaihtelee.

-1 Vähän hermostunut

Koirassa on havaittavissa selvää rauhattomuutta ja se voi hakea osasuorituksissa ohjaajansa tukea. Se voi vaatia pidemmät palautumisajat osasuoritusten välillä ja sen hermostuneisuudesta johtuva epäjohtonmukainen käyttäytyminen on selvästi havaittavissa.

-2 Hermostunut

Koiralla esiintyy testin aikana voimakasta rauhattomuutta, eikä se palaudu kaikista testin osasuorituksista. Koira hakee turvaa itselleen. Sillä on suuria vaikeuksia selviytyä kaikista osakokeista eikä se pysty keskittymään.

-3 Erittäin hermostunut

Koira kuormittuu voimakkaasti, eikä palaudu. Koiran sisäiset jännitystilat ovat niin voimakkaat, ettei se pysty selviytymään testistä.

TEMPERAMENTTI

Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, reaktionopeutta, tarkkaavaisuutta, sekä koiran kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin. Temperamentin erikoiskoe on ns. tynnyrikoe. Tämän osasuorituksen tarkoitus on aiheuttaa äkillinen ärsyke koiran takaa. Väistöreaktion hallittavuus kertoo koiran temperamentista. Temperamenttia arvostellaan kuitenkin läpi koko testin. Koiran luontainen temperamentti on parhaiten näkyvässä sen tullessa testiin ennen ensimmäistä ärsykettä. Hermopaineen vaikutus koiran käyttäytymiseen on huomioitava temperamentin arvostelussa.

Arvostelun perusteet

+3 Vilkas

Koira reagoi kaikkiin ärsykkeisiin nopeasti. Erikoiskokeen väistö on nopea, hallittu ja lyhyt, koira suuntaa huomionsa häiriöääntä kohden. Koiran yleisolemus on reipas ja iloinen.

+2 Kohtuullisen vilkas

Koiran reagointinopeus ärsykkeisiin ja erikoiskokeen väistö on hieman hitaampi, mutta hallittu ja koiran huomio oikein suuntautunut. Koira sopeutuu muuttuviin tilanteisiin viiveellä.

+1 Erittäin vilkas

Reaktiot kaikkiin ärsykkeisiin ovat hyvin nopeita, erikoiskokeen väistämislake voi olla melko pitkä. Koira vastaanottaa ympäristöstään runsaasti ärsykeitä, mutta pystyy vielä keskittymään olennaiseen.

-1a Häiritsevän vilkas

Reaktiot ärsykkeisiin ovat hyvin nopeita. Erikoiskokeen väistämislake voi olla pitkä, eikä koira välttämättä pysty välittömästi suuntautumaan häiriöääntä kohden. Koira on ajoittain kykenemätön keskittymään ja pysymään paikoillaan, se tylsistyy helposti ja saattaa järjestää itselleen puuhaa.

-1b Hieman välinpitämätön

Koiran reaktiot ovat hitaita ja hieman välinpitämättömiä eikä se keskity ärsykkeisiin. Koira tarvitsee normaalia suuremmat ärsykkeet reagoidakseen.

-1c Impulsiivinen

Koiran reaktiot ovat vaihtelevia tai yllättäviä. Koiran käyttäytyminen on hetken mielijohdetta noudattavaa ja epäjohdonmukaista.

-2 Välinpitämätön

Koira "elää omissa maailmoissaan", se reagoi ärsykkeisiin hitaasti ja välinpitämättömästi.

-3 Apaattinen

Koira ei reagoi kohtaamiinsa ulkoihin ärsykkeisiin.

KOVUUS

Kovuudesta puhuttaessa tarkoitetaan koiran muistia. Mitä kovempi koira on, sen heikommin se muistaa epämiellyttäviä kokemuksiaan. Pehmeä koira taas muistaa kokemuksiaan hyvin. Kovuuden erikoiskokeena on ns. haalarikoe, jossa ohjaajan kanssa kulkevan koiran edessä pyritään aiheuttamaan äkillinen pelästymisen. Hetken kuluttua koira viedään paikkaan uudelleen, jolloin seurataan sen reaktiota. Koira ei vedetä väkisin, mutta sitä saa houkutella kutsumalla. Kovuutta mitataan koko testin ajan ja tarvittaessa tehdään lisäkokeita.

Arvostelun perusteet

+3 Kohtuullisen kova

Koirassa ei nähdä pelon merkkejä eikä se halua väistää paikkaa, kun se tuodaan uudestaan säikähtämiskohtaan. Koira saattaa ilmentää kiinnostuneisuutta ärsykettä kohden.

+2 Kova

Koira ei muuta toimintaansa säikäyttämisen jälkeen. Kovuus näkyy kaikissa osasuorituksissa.

+1 Hieman pehmeä

Koira pyrkii välttämään paikkaa säikähtämisen jälkeen, mutta pystyy ohittamaan sen suhteellisen läheltä ohjaajan tukemana.

-1 Erittäin kova

Koira ei pelästy tai reagoi lainkaan sille aiheutettuihin epämiellyttävyksiin koko testin aikana.

-2 Pehmeä

Koira osoittaa selvästi pelästyneensä kohdetta ja osoittaa halunsa välttää paikkaa suhteellisen pitkänkin palautumisajan jälkeen ja vaatii ohjaajalta runsasta houkuttelua. Koira kuitenkin saadaan ohittamaan säikähtämispaikka.

-3 Erittäin pehmeä

Koira osoittaa voimakasta pelkoa säikähtämispaikkaa kohtaan ja kieltäytyy tulemasta siihen uudelleen. Testiä jatketaan, mikäli koira kuitenkin pystyy palautumaan kauempana kohteesta.

LUOKSEPÄÄSTÄVYYS

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin. Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu vieraiden ihmisten seuraan. Luoksepäästäväksi kutsutaan myös sellaista koira, joka ei tutustu ihmisiin oma-aloitteisesti, mutta sallii tutustumista itsensä heihin. Koira, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättyväiseksi. Luoksepäästävyuden arviointia suoritetaan koko testin ajan. Mikäli koira väistää vieraan ihmisen kosketusta, tarkistetaan luoksepäästävyys viemällä koira pois ohjaajan läheisyydestä.

Arvostelun perusteet

+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

Koira kohtaa vieraan ihmisen rennosti, ystävällisesti ja avoimesti. Koira ei väistä tai välttä vierasta ihmistä, kun siihen otetaan kontaktia.

+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen

Koira kohtaa vieraan ihmisen käyttäytyen ystävällisesti. Koira on ns. ujo tai välinpitämätön, välttää kontaktia, mutta ei osoita pelkoa.

+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen

Koira osoittaa lievää pelkoa joutuessaan kosketuksiin vieraan ihmisen kanssa. Koira voi pyrkiä väistämään kosketusta.

+1 Mielistelevä

Koira osoittaa epävarmuuttaan kohdata vieras ihminen liioittelemalla alistuvia elkeitä.

-1a Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra

Koira osoittaa selvää pelkoa joutuessaan kosketuksiin vieraan ihmisen kanssa. Koira pyrkii väistämään kosketusta. Koira ei osoita aggressiivisuutta.

-1b Selvästi pidättyväinen, yrittää purra

Koira osoittaa selvää pelkoa joutuessaan kosketuksiin vieraan ihmisen kanssa. Koira pyrkii väistämään kosketusta. Koira osoittaa aggressiivisuutta.

-2 Hyökkäävä

Koira pyrkii karkottamaan vieraan ihmisen hyökkäämällä.

-3 Salakavala

Koira osoittaa tavanomaista tutustumishalukkuutta ja/tai ystävällistä asennetta, mutta ilman syytä muuttuu aggressiiviseksi.

LAUKAUSPELOTTOMUUS

Koiran laukauspelottomuus testataan ampumalla 9 mm paukkupanoksilla vähintään kaksi ja enintään viisi laukausta.

Arvostelun perusteet

+++ Laukausvarma

Koira käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksia kohtaan tai on niistä kiinnostunut vain luonnollisella tavalla.

++ Laukauskokematon

Ensimmäisen laukauksen jälkeen koira käyttäytyy rauhattomasti, mutta palautuu levottomuudestaan. Toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion.

+ Paukkuärtyisiä

Koira reagoi laukauksiin aggressiivisesti tai epänormaalin kiihkeästi esim. haukkumalla tai hyökkäämällä suuntaan, josta laukaukset kuuluvat. Koira ei osoita pelkoa laukauksia kohtaan.

- Laukausaltis

Koira reagoi pelokkaasti jokaiseen laukaukseen, mutta ei pakene. Koira reagoi suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen.

-- Laukausarka

Koira reagoi pelokkaasti jokaiseen laukaukseen ja pyrkii pakenemaan paikalta. Reaktio pysyy samana tai suurenee.